

bilo na nikogar ime v zemljišnih knjigah vpisano. V občini Ljutomerskej nahaja se namreč precej premoženja, s katerim so pred letom 1848 gospodarili in ga uživali sami tržanje, to je: tako zvaní purgarji, kateri so si od taistega tudi večkratí kaj med seboj razdelili, in še posebno njih nasledniki toraj sedaj imajo tako zvane purgarske deleže. Poslednji toraj rečeno premoženje držijo za svojo lastnino, in so od tega tudi dozdaj korist uživali. Zdaj pa pri narejanju novih zemljišnih knjig prišla je ta reč zopet v pretres. Purgarji so premoženje za svojo lastnino naglasili, in občinski odbor je tudi temu pritrdil in izrekel, da po pravu le taistim sliši do tega premoženja popolna pravica lastnine. Med tem prišla je ta reč tudi deželnemu odboru do znanja. Taisti, da poravna nasprotje, pošlje enega svojih udov, da tukaj posreduje, in res se je temu tudi posrečilo purgarje nakloniti, da od terjatve do lastnine odstopijo in si pridržijo samo pravico uživanja do tega premoženja, ker bi po tem takem bilo zavarovano, da se premoženje ne razdruži in ne raztepe. (Konec prih.)

Iz Koroškega. (Družba sv. Mohora zasramovana.) V šte. 8. „Slov. Gosp.“ nabajamo sestavek o slavnej družbi sv. Mohora, v katerem se nam kaže, kako lepo se razcveta in koliko dobrega sadu da je uže obrodilo delovanje omenjene družbe. Pisatelj onega članka priporoča knjige za šolske knjižnice in z veseljem omenja, da se uže veliko šol po Slovenskem nahaja med njenimi udi, ter pravi: „Gospodje duhovniki in učitelji, ter sploh vsi šolski prijatelji skrbite za mladeži pošteno berilo od družbe sv. Mohora!“ Vse drugače pa misli nek slovensko-koroški učitelj. V šte. 3. v Celovci izhajajočega lista „Freie Stimmen“ sprivil se je nad slavno našo družbo, ter udira po njej na prav surov način. Slovensko ljudstvo koroško jelo je se probujati in zavedati, ter zahteva, naj se upelje v naše ljudske šole slovenščina kot učni jezik, kar edino je tudi prav. To pa tega „slovenskega učitelja“ („Volksstimme“ trdi, da leta učitelj ni nikdo drugi, nego g. Valentinič.) strašno jezi in v svojej vročici razbija okrog sebe, sramoti slavno družbo, napada slovenske rodoljube, kateri so tako predrzni, da se podstopijo ljudstvo podučevati, ter na pravi pot narodnega in krščanskega izobražanja na, eljevati. Pa čujmo, kaj leta učenjak piše. Naj prvo vpraša: „Zakaj pa se voditelji ljudstva tako za slovenščino poganjajo?“ Potem pa odgovarja in piše dalje tako: „En sam uzrok je in leta nam razjasnjuje vse. Naša nova šola, v kateri se po vsih krajih Koroške pred vsem gleda na znanje nemškega jezika, opovira lete gospode v izpeljavi svojega narodnega, ob enem nazadnjaškega programa. Slovenski kmet, kteremu je zelo na tem ležeče, da se nemščine povoljno nauči, jel bi s časoma duševno svojo hrano iz nemških bukev zajemati, družba sv. Mohora v Celovci,

ktera svojim udom molitvene bukve, življenje svetnikov in druge filozofične (?) razprave prinaša, katerih del pa slovensko ljudstvo vsled novega pismenega jezika ne razumé, ne zadovolila bi več svojih družabnikov, katerih 90 odstotkov pripada voljnim ovčicam dubovščine na deželi. Družba bi toraj jela očividno hirati in slovenski kmet, ki samo g. fajmoštru na ljubo plačuje društveni donesek enega goldinarja, pozneje pa društvene knjige nečitane v prahu ležati pusti ob enem pa g. župniku kot slepo orodje posameznih volitvah služi, leta slovenski kmet utegnil bi se premisliti, otesti verige raz seboj in jo potegniti v tabor nasprotnikov, v katerem se itak uže vsi izobraženi Slovenci znajdejo. Proč tedaj z nemškimi šolami in nemškimi izobraževanjem v imenu sv. Mohora! On ne potrebuje izobraženih Slovencev, družba njegova zamore le obdržati se, ako neumnost in fanatizem (prenapetnost) v Slovenceh prevladuje. Kaj neki mar le-tim voditeljem ljudstva našega, ako ono škodo trpi, da le slovenski kmet Mohorjev goldinar plača.“ Tako piše leta „slovenski učitelj“! Tako pisati zamore le človek, kateri je zdravi razum čisto izgubil in kterega vodi slepa strast in grozno sovraštvo do vsega slovenskega. (Dalje prih.)

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Pešica vstašev bila je na pobegu čez Taro zahitena, ter je zgubila 39 mrtvecev, drugi so zbežali v Črnogoro. Naših ni pal nobeden. To utegne biti konec vstaji. Generali zahtevajo za varnost Hercegovine okolo 20—30 milijonov, da se pozidajo trdnjave. Določeno pa še ni nič. — Cesar so barona Krausa imenovali za namestnika na Českem; pravični mož je Čehom in Nemcem po volji. — Grof Hohenwart predseduje od cesarja imenovane komisiji, ki ima preiskavati in nasvetovati, kde bi se pri številnih gosposkah kaj dalo pribriniti, da bi menje stale. Slišati je, da bo več namestnij razpuščenih, ker so predrage in ne ravno potrebne. — Na Dunaji so ljudje čedalje bolj hudi na predrzne Jude, ter se v shodih pogovarjajo, kaj bi storiti bilo? — V Gradci je umrl deželni predsednik baron Myrbach. — Slovanski kmetje v Moravskem snujejo veliko „kmetsko družbo“ na krščansko-konservativnej podlagi. Čudno pa je, da jih spodbujajo nemški kmetje spodnje avstrijski, ter obetajo podpore. To kaže, da ni treba večnega boja in hujškaja Nemcev na Slované, ampak da se lahko v miru pogodijo brž, ko Slovanožreecv liberalcev ni zraven. — Drugače ravnaajo nemški listi „Tagespost“, „Marburger“ in „Cillier Zeitung“ na Štajerskem. Ti listi in jihovi pisaci in zaštitniki ščujejo Nemce neprestano na Slovence. Naposled so še nemčurski kričači mestne zastope v Mariboru, Ptuj in Celji napeljali v to, da so sklenoli resolucije in odposlali prošnje državnemu zboru zoper

pravične želje, prošnje in zahteve Slovencev gledé jednakopravnosti slovenskega jezika v šolah in uradih. Najbolje neumna je mariborska: ta brodi nekaj o nevarnosti „kulture“, o poginu Nemcev na Spodnjem Stajerskem, če se Slovencem drobnica pravic od cesarja uže 1. 1867 podpisanih res privoščí. Prav za prav pa to druga ni, kakor strah in groza tistih Nemcev in nemčurjev advokatov, notarjev, uradnikov, profesorjev, ki utegnejo službe zgubiti, ker se slovenščine ali nečejo, ali ne morejo naučiti. Zato ni čuda, ako sta tudi ravnatelj mariborske realke, nemec Frank, in ravnatelj gimnazije, nemec Gutscher, glasovala zoper Slovence. Tem in podobnim gospodom in jihovej deci na ljubo bi naj Slovencem pustil svoje pravice in se učil nemški? Tako ne bo! Slovenci se hočemo učiti znanostij in tujih jezikov, tudi nemškega, od ljudi, ki so ali naše krvi, ali vsaj našega jezika zmožni in mu prijazni. Saj jih plačujemo sami! — V Ljubljani so dne 11., 13. in 14. aprila mestne volitve. Želimo pristrčno, da zmagajo Slovenci in nemčursko svojat pobrišejo iz slovenskega središča; Ljubljana šteje 13.000 Slovencev zraven 5000 nemcev in nemškutarjev, je toraj uže mesto slovensko. Bodi torej tudi župan in ves zastop kmalu slovenski! — Kampik dobi obrtnijsko državno šolo; Trst pa novo železnico do Herpela v Istri. — Magjari svoje Nemce silijo, da morajo ti slovesno in javno protestovati zoper nemško-pruski „Schulverein“. Hrvatski poslanci so za gledališče v Zagrebu dovolili 32.000 gold. podpore, da se igrajo hrvatske, pa tudi nemške in druge igre v njem. Za uboge Hrvate je to vendar preveč.

Vnanje države. Pruski deželni zbor je sklenol zatreti katoličanom sovražne postave; ljubi mir verski zavlada zopet na Nemškem. To so zraven Bogu Nemci dolžni vrlim nemškim katoliškim poslancem in časopisom konservativnim, ki so umogočili volitev pridnih poslancev. Brez pogumnih časopisov in spretnih urednikov bi ne opravili nič. — Ruski car hoče se baje preseliti v Moskvo, vse nemške in francoske šege, obleko, govorico je pri svojem dvoru odpravil in zaukazal slovansko. Judi morajo iz cesarstva! V Odesi so 3 nihilisti ustrelili generala Strelnikova, bili ugrabljeni in takoj obešeni. Trdnjave proti nemškeji meji in avstrijskeji zidajo Rusi, za sedaj se porabi v to svrhu 15 milijonov rubljev. — Turški sultan pozval je mnogo nemških oficirjev, ki mu razdajano vojsko v red spravljajo. — Greški kralj je po noči se sprehajal in od neopaznega vojaka bil obstreljen. — Italijani so na Francoze jako hudi, ker so jim ti pod nosom proč vzeli Tunis v Afriki; toda vročo jezo so si precej ohladili, sprevidevši, da jim treba zaveznikov proti Bismarku, kateri grabi proti jugu in tudi Francoze želi še enkrat potlačiti. Papeža je obiskal ruski veliki knez Vladimir. Pravoč je, da bode sedaj ruska vlada pravičnejša katoličanom. — Franco-

zom stane zasedenje Tuneške dežele uže 80 milijonov frankov. — Na Španjolskem nastala je mala rabuka v Barceloni; ljudje nečejo delati, se klatijo po ulicah in hočejo, da bi kralja zapodili in republiko proglasili. Policija zaprla je okolo 50 ljudi. — Brazilijanski cesar prorokuje velik boj med Nemci in Francozi, ti bodo zopet tepeni, zgubijo polovico dežele. Vrh tega še po-baše železni Bismark v svojo mavho lepo Belgijo in bogato Holandijo! Čudno prerokovanje!

Za poduk in kratek čas.

Mostar.

II. Poprej bila je v Mostaru šola za kakih 15 krščanskih fantičev, ki so se učili turškega jezika, da so zamogli pozneje kako častnejšo službo doseči. Za ta zavod je neki J. D. oskrbel in posvetil škofu Kraljeviću turško-slovansko slovnico: „Kava idi Osmanije. Eseri chamei Mehmed Fuad ve Ahmed Džeudet. Pravila otomanskoga jezika spisal Mehmed Fuad i Ahmed Džeudet, iz turškega jezika preveo, a stranom preradio i koristnimi spisi nadpunio J. D.“ Tako so torej katoličani vestno skrbeli za duševni napredek svoje mladine. Srbi imajo neki dve šoli; muhamedani pa štejejo čez dvajset mejtefov ali ljudskih učilnic — se ve slabih. Mostar je bil in je še menda sedaj sedež ruskega, francoskega, italijanskega in nemškega konsulata, pravoslavnega vladike ter višjih carskih sodnij in uradnij. Mesto trži z Dobrovnikom in Trstom. Naj zvedenejši trgovci so Srbi in tudi najbogatejši. Govori se, da je bil Mostar rimski municipij, rimska naselbina, pod imenom Matrix ali Pons vetus = Most stari. Mogoče. Res je, da veže prav star, sila močen, kamnat most predmestje Podhum z ostalim mestom. Vzdiga se okolo 80' drzovito nad Neretvo. Ukazal ga je neki ali cesar Trajan ali pa Hadrijan postaviti. Nečem ugovarjati, ali opomniti smem, da je tudi v Sarajevu most čez Miljačko „Kozja čuprija“, ki je zelo podoben Mostarskemu. Okolo mosta čez Neretvo je še najti obilo ostankov starinskih trdnjav, kakor so črne skale, starikast stolp, iz katerega bi se še dandanes mogel most proti vsakemu napadu in uporu braniti. Herceg Štefan je opasal mesto s krepkim zidovjem. V 17. veku bil je Mostar od Benečanov dvakrat vzeti in osvojen. Po dohodu avstrijske vojske spremenilo se je v mestu marsikaj. Trgovina se je obnovila ter povzdignila, nove kavarne so se odprle pa nove gostilnice in pekarije.

Da se sprehajaš po čaršiji, doné ti na ušesa razni jeziki, kakor hrvatski, italijanski, nemški in francoski. Dva elegantna hotela sta nastala, odkar Avstrijanci zapovedujejo Mostaru, in sicer hôtel Ragusa in hôtel Avstrija; oba z evropskim komfortom. Toliko v obče o hercegovinskeji metropoli ali stolici.